М. А. МУДРАК,
кандидат психологічних наук,
доцент, декан психологічного факультету
ПВНЗ “Тернопільський експериментальний
інститут педагогічної освіти”, завкафедрою
психології, м. Тернопіль

ВПЛИВ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НАВЧАННЯ НА РОЗВИТОК ТВОРЧОЇ ОСОБИСТОСТІ

У статті розкрито загальні засади педагогічних інновацій, з’ясовано вплив інноваційних технологій навчання на формування і розвиток творчої особистості в процесі оволодіння відповідними знаннями, уміннями та навичками. Однією з важливих якостей педагога як професіонала розглядається готовність до інноваційної діяльності.

В статье раскрыты общие принципы педагогических инноваций, выяснено воздействие инновационных технологий на формирование и развитие творческой личности в процессе овладения соответствующими знаниями, умениями и навыками. Одним из важных качеств педагога как профессионала рассматривается готовность к инновационной деятельности.

З розвитком цивілізації (продукуванням нових знань, створенням нових технологій, систем комунікацій, ускладненням соціальних зв’язків) постійно оновлюються вимоги до якості освіти, одним з найважливіших засобів забезпечення якої є інноваційність освітнього простору.

На сьогодні досліджено ряд важливих аспектів педагогічної інноватики, зокрема це інновації в педагогіці (М.С. Бургин, Н.Р. Юсуфбекова, А.Я. Найн, В.Я. Ляудіс, В.І. Загвязинський, В.Ф. Паламарчук); інновації в світовій педагогіці (М.В. Кларін, М.М. Іванов, С.Р. Колупаєва) та нововведення (А.І. Пригожин, Х.Барнет, Дж. Бассет); інноваційна педагогічна діяльність (В.А. Сластьонін, Л.С. Подимова, Н.В. Кузьміна, М.М. Скаткін); інноваційні педагогічні технології (Н.О. Корсунська, О.М. Пєхота, С.О. Сисоєва) та ін.

“Інновація” (лат. innovatio – оновлення, зміна) – нововведення, зміна, оновлення; новий підхід, створення якісно нового, використання відомого в інших цілях. У педагогіці поняття “інновація” вживають у таких значеннях: форма організації інноваційної діяльності; сукупність нових професійних дій педагога, спрямованих на вирішення актуальних проблем виховання і навчання з позицій особистісно-орієнтованої освіти; зміни в освітній практиці; комплексний процес створення, розповсюдження та використання нового практичного засобу в галузі техніки, технології, педагогіки, наукових досліджень; результат інноваційного процесу [1, 21].

Інноваційність як принцип педагогіки забезпечує умови розвитку особистості, здійснення її права на індивідуальний творчий внесок, на особистісну ініціативу, на свободу саморозвитку. Інноваційність розглядають не тільки як налаштованість на сприйняття, продукування і застосування нового, а насамперед як відкритість. Стосовно особистісного чинника педагогічної діяльності це означає:

- відкритість вихователя до діалогічної взаємодії з вихованцями, яка передбачає рівність психологічних позицій обох сторін;
- відкритість культурі і суспільству, яка виявляється у прагненні педагога змінити дійсність, дослідити проблеми та обрати оптимальні способи їх розв'язання;
- відкритість свого "Я", власного внутрішнього світу, тобто організація такого педагогічного середовища, яке сприяло б формуванню і розвитку образу "Я".

Метою даної статті є розкриття впливу інноваційних технологій навчання на формування та розвиток творчої особистості в процесі оволодіння відповідними знаннями, уміннями та навичками, яке пов'язане із продуктивною навчальною діяльністю студентів і педагогів, умінням ефективно використовувати теоретичні знання та успішно реалізовувати їх у нових видах практики.

У нинішніх умовах серед перспективних педагогічних інновацій дослідники виокремлюють технології проблемно-модульного та модульно-рейтингового навчання, технологію організації самостійної роботи студентів, інформаційні технології, комп'ютерні технології навчання та контролю знань, умінь і навичок, тестові технології контролю рівнів навчальних досягнень студентів, кейс-технології тощо [5, 115-116].

Інноваційні технології надають можливість як для викладачів, так і для студентів удосконалення традиційних форм і методів та використання нових, а саме: тренінги, круглі столи, мозкові атаки, прес-конференції, диспути, презентації професій тощо.

У ході дослідження було з'ясовано, що позицію викладачів щодо сутності інноваційної діяльності не назвеш однозначною. Аналіз анкет показав, що, по-перше: немає одностайності у визначенні поняття "інновація", а по-друге: спостерігається підміна сутнісних ознак технологій навчання формами і методами. На перший погляд, особливої біди від такого змішення понять немає, оскільки всі вони мають відношення до педагогічної інноватики. Проте це може затрудняти дії викладача, який застосовує те, що він називає інноваційною діяльністю.

Для нас важливим було також визначити, які висновки про значення, цілі і можливості інноваційних технологій навчання для розвитку творчих здібностей студентів роблять викладачі, ґрунтуючись на власному досвіді. Педагоги виділили наступні цільові призначення інноваційних технологій: якнайкраще засвоєння навчального матеріалу; ефективна організація

самостійної роботи; особистісна зорієнтованість; творче самовираження, співпраця та співтворчість.

Проте орієнтація на нові підходи вимагає змін поглядів самого викладача стосовно традиційних підходів до навчання й обрання стратегій інноваційного пошуку, переходу до методичної літератури, заснованої на принципі творчого пошуку відповіді на складні, неординарні питання, на альтернативних підходах, на стимулюванні самостійної роботи.

Тому на питання анкети "Чи вважаєте Ви себе готовим до застосування інноваційних технологій навчання?" 71% усіх педагогів, що брали участь в дослідженні відповіли ствердно, у той же час 26% самокритично зізналися, що не володіють достатніми знаннями і уміннями для їх застосування (що значною мірою є породженням традиційного вузівського навчання).

Проведене дослідження дало досить суперечливу картину. З одного боку переважна більшість педагогів розуміють значимість впровадження інноваційних технологій навчання в освітній процес як таких, що справляють соціалізуючий вплив на особистість, допомагають розвитку саморегуляції, стимулюють цілеспрямовану освітню діяльність студентів, підвищують якість знань і вдосконалюють їх професійну майстерність.

З іншого боку, для багатьох неконкретність змісту поняття "інноваційні технології" не дає можливості вибудувати взаємодію зі студентами як продуктивний діалог, взаємодію всіх суб'єктів освітнього процесу, що має на меті отримання нового знання або нового способу дії і обмін ними.

Використання нових освітніх освітніх технологій на основі сучасного розуміння навчального процесу вимагає від викладача аналізу освітньої ситуації, проектування її розвитку, експортування проекту (моделі), програмування реалізації проекту, контролю і корекції освітньої практики, експертизи результатів [2, 71-73]. Доля освітніх інновацій у сучасних закладах освіти досить часто залежить від становлення суб'єктності викладача вищої школи. Саме тому особистісна непідготовленість викладачів до навчального процесу стає головною перешкодою впровадження інноваційних освітніх технологій. Л.Подімова та В.Сластьонін детально розглядають поняття "особистісна підготовленість викладача до нововведень" і вважають її системоутворюючим і креативним фактором професійно-технологічної культури викладача [4].

Література:

1. Дичківська І.М. Інноваційні педагогічні технології: Навчальний посібник.- К.: Академвидав, 2004. – 352 с.

2. Кіяшко О.О. Інноваційні технології в педагогічній діяльності в освітньому навчальному закладі // Освіта на Луганщині. – 1999. – №2 (11). – С. 71-73.

3. Освітні технології / За заг. ред. О.М. Пєхоти. – К., 2001. –С. 91-108.

4. Сластенин В.А., Подымова Л.С. Педагогика: инновационная деятельность. – М.: ИЧП «Издательство Магистр», 1997. – 308 с.

5. Стецюк К.В. Педагогічні аспекти запровадження сучасних технологій навчання у підготовці спеціалістів-аграрників // Проблеми освіти: Науково-методичний збірник. – Вип. 47. – 2007. – С. 115-116.